

PRÍSPEVOK DO KRONIKY OBCE

ZEMIANSKÉ KOSTOLANY

ZA ROK 2020

ZAPÍŠALA: Mgr. MARIANA PLACHÁ

V ZEMIANSKÝCH KOSTOLANOCH 30. JÚNA 2021

Obsah

ÚVOD	2
1 POLITICKÉ POMERY	3
1.1 Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR).....	3
1.2 Oslavy	4
1.3 Spomienkové zhromaždenia.....	4
2 VEREJNO - SPOLOČENSKÝ ŽIVOT	5
2.1 Samospráva.....	5
2.1.1 Rozpočet.....	6
2.1.2 Činnosť Zboru pre občianske záležitosti (ZPOZ) Človek človeku.....	8
2.1.3 Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ)	8
2.2 Strany, spolky, organizácie.....	9
3 HOSPODÁRSKE POMERY	9
3.1 Priemysel	9
3.2 Poľnohospodárstvo	10
3.3 Obchod a služby	10
4 DOPRAVA.....	11
4.1 Verejná doprava.....	11
4.2 Spoje, informačné technológie	11
5 VÝSTAVBA OBCE	11
6 SOCIÁLNE POMERY	14
6.1 Zdravotníctvo.....	15
6.1.1 COVID-19 - 1. vlna.....	15
6.1.2 COVID-19 - druhá vlna.....	16
6.2 Obyvatelia.....	17
7 ŠKOLSTVO.....	17
8 KULTÚRA.....	19
9 CIRKEVNÝ ŽIVOT	22
10 ŠPORT	23
10.1 Futbal	23
10.2 Tenis.....	24
11 MIMORIADNE UDALOSTI	24
11.1 Požiare.....	24
11.2 Havárie.....	25
12 POČASIE	25
13 ZÁVER.....	28

ÚVOD

- Už nič nie je, ako bývalo! – povzdychne si ne jeden starší človek pri sledovaní situácie v roku 2020. Samozrejme, že každá doba prináša niečo, čo predtým ešte nebolo, je to prirodzený úkaz, že doba a udalosti idú dopredu a niektoré naozaj hýbu dejinami.

Rok 2020 začínal ako každý iný, všetci sme mali zaužívané určité stereotypy, na ktoré sme boli zvyknutí, preto sme rok začínali v podobných predstavách, mnohí si znova dávali novoročné predsavzatia, robili si siahodlhé alebo len krátkodobé plány. Je to každoročný rituál a vždy vieme, že svoje predsavzatia sa nám do bodky nepodarí splniť, pretože často sa situácia zvrtné podľa aktuálnych udalostí. Nikto si však nepredstavoval, že tento rok sa bude úplne vymykať zo zaužívaných zvyklostí, a to zásadne.

Veľkú časť roka 2020 zamestnával naše myšlienky nový vírus s názvom SARS – CoV -2, ktorý vyvolával chorobu COVID – 19. Ochorenie bolo doteraz neznáme, nezistené, preto vyvolávalo u obyvateľstva strach a obavy o život, hlavne u starších ľudí. Pretože sme prešli jej viacerými fázami, z ktorých každá mala svoje špecifiká, nebolo jednoduché zariadiť si život podľa svojich predstáv. Nový koronavírus prehlušil ostatné pocity ľudí, všetci sledovali v oznamovacích prostriedkoch, čo sa deje a bude diať, vírus zasiahol všetky oblasti nášho života – hospodárske aj spoločenské, v mimoriadnom režime prebiehal život v rodinách, na pracoviskách, v cestovnom ruchu, jednoducho nebolo oblasti, ktorú koronavírus nezasiahol. Osobitné zmeny nastávali v zdravotníctve, školstve, obmedzili sa kultúrne a športové aktivity. Vzhľadom na rozsah rozšírenia choroby cez všetky kontinenty (v decembri sa dostala až do Antarktídy), vyhlásila ju Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) za pandémiu, s ktorou bojuje celý svet. Pretože má presah aj do ďalšieho roka, nemožno ešte robiť bilanciu a dosah na všetky oblasti života, možno len konštatovať, že okrem vojnových udalostí sa ešte ani najstaršia súčasná generácia s takouto hrozbou nestretla a doslova každým dňom sa s ňou učí bojovať.

Nebol to dobrý rok.

1 POLITICKÉ POMERY

1.1 Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR)

Najvýznamnejšou politickou udalosťou roka 2020 boli voľby do NR SR, ktoré jej predseda Andrej Danko vyhlásil na jeden deň – na sobotu 29. februára 2020. Volebná miestnosť bola otvorená v čase od 7:00 do 22:00 h v miestnom dome kultúry. O tieto voľby bol v celom štáte mimoriadny záujem, ktorý sa pretavil do vysokej účasti voličov po predchádzajúcej masívnej kampani politických strán uchádzajúcich sa o ich hlasy. Do našej obce si našli cestu len delegovaní členovia strany SMER - sociálna demokracia, ale o predvolebné diskusie a vystúpenia politických strán nemajú obyvatelia záujem.

Okrsková volebná komisia pracovala v zložení:

Milena Bukovanová – predseda volebnej komisie

Valent Oršula –podpredseda

Alexandra Brtková – člen

Alexandra Uhlárová – člen

Samuel Gajdoš – člen

Lukáš Matejov – člen

Jarmila Tkáčová – člen

Zapisovateľka – Mgr. Erika Matejovičová.

Údaje zo Zápisnice o priebehu volieb v obci Zemianske Kostolany:

Počet voličov zapísaných v zozname voličov - 1449

Počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní - 1039 71,7 %

Počet voličov, ktorí odovzdali obálku - 1027

Počet voličov, ktorí zaslali návratnú obálku z cudziny - 9

Počet platných odovzdaných hlasov - 1025.

Počet platných hlasov odovzdaných pre politické strany, hnutia, koalície:

1. Slovenská ľudová strana Andreja Hlinku – 1

2. Dobrá voľba - 36

3. Sloboda a Solidarita - 49

4. Sme rodina - 99

5. Slovenské Hnutie Obrody - 1

6. Za ľudí - 32

7. Máme toho dosť - 0

8. Hlas pravice - 0

9. Slovenská národná strana - 46

10. Demokratická strana - 3

11. Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽANO), NOVA, Kresťanská únia (KÚ), Zmena zdola - 219

12. Koalícia Progresívne Slovensko a SPOLU – občianska demokracia - 50

13. Starostovia a nezávislí kandidáti - 1

14. 99 % - občiansky hlas - 0

15. Kresťansko – demokratické hnutie - 35
16. Slovenská liga - 1
17. Vlast' - 45
18. MOST – HÍD - 4
19. SMER – sociálna demokracia 273
20. SOLIDARITA – Hnutie pracujúcej chudoby - 5
21. HLAS ĽUDU - 1
22. Magyar Közösségi Összefogás - Maďarská komunitná spolupatričnosť - 0
23. Práca slovenského národa - 0
24. Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko - 119
25. Socialisti.sk - 0

1.2 Oslavy

Normálny chod udalostí v roku 2020 trval do februára, pretože vtedy začali starosti s novou chorobou, ktorá vo svete ešte nebola, a to ovplyvnilo všetky oblasti života aj u nás. Konanie osláv muselo tiež zmeniť svoju formu, pretože obyvatelia obce sa nemôžu stretávať na hromadných akciách.

Každý rok si 4. apríla pripomíname výročie oslobodenia našej obce. V tomto roku bol dôvod na výraznejšie oslavy, pretože od oslobodenia obce aj celej krajiny uplynulo už 75 rokov. Namiesto honosnejších a okázalejších osláv zaznel 4. 4. v miestnom rozhlase slávnostný príhovor starostky obce Ing. Jany Školíkovej. Oslava sa nekonala, pretože od polovice marca 2020 bol vydaný zákaz verejných zhromaždení, aby sa medzi ľuďmi nešíril koronavírus.

Hoci počas leta prišlo k odvolaniu núdzového stavu a zákazu zhromažďovania až do jeho opätovného zavedenia v októbri, predsa sa ani počas letných mesiacov žiadne hromadné podujatia s väčším počtom účastníkov nekonali. Na plánované a očakávané oslavy 76. výročia SNP a s nimi spojené prehliadky bojov v ukážkach vojenských klubov zo Slovenska aj zo zahraničia, ktoré si už v doterajších ročníkoch získali záujemcov z blízkeho aj vzdialenejšieho okolia, sa môžeme už len tešiť v ďalších rokoch. Na 76. výročie vzniku SNP sa však nezabudlo a vedenie obce spolu s členmi ZO SZPB položili vence k Pomníku SNP a na hroby padlých na miestnom cintoríne.

Rovnaký osud postihol aj Dni obce 2020, Vianoce, aj všetky menšie podujatia na úseku kultúry, spoločenského života či športu od jarých mesiacov až do konca roka, s výnimkou niektorých letných akcií v obmedzenom režime. (Vid' kap. Kultúra.)

1.3 Spomienkové zhromaždenia

V máji 1965 sa naša obec stala svedkom tragédie, ktorá postihla niekoľko rodín, ulíc a v konečnom dôsledku celú obec včítane závodu ENO na jej území. Súhrn nepriaznivých okolností zapríčinil, že už 55 rokov spomíname na dôsledky pretrhnutia hrádze so skládkou popolčeka z ENO v časti obce Dolné Lelovce. Pretože táto udalosť zostáva v pamäti pomaly už len niekoľkých najstarších občanov, pri jej 50. výročí dala obec vyhotoviť a osadiť pred domom kultúry pamätnú tabuľu na pripomenutie dní a následných prác na obnove domov a ich zariadenia na postihnutých uliciach v južnej časti obce od domu kultúry po bytovky pod

horou. Autori tejto myšlienky mali na pamäti, aby tragédia zostala v pamäti občanov ako spomienka aj na štyri obete, ktorých mená sú na pamätnej tabuli ako memento pre budúcnosť. Aj v tomto roku, keď bolo pietne miesto nanovo upravené, vysadené kvetmi, položili k pamätnej tabuli predstavitelia obce kytice kvetov ako spomienku.

Podobného spomienkového zhromaždenia na tragickú udalosť sa zúčastnili pozostali po obetiach z našej obce, ktoré prišli o život pri výbuchu vo Vojenskom opravárenskom podniku v Novákoch v roku 2007. Spomienkové zhromaždenie sa konalo pri pomníku na túto udalosť v parku v Novákoch.

2 VEREJNO - SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

V každej kapitole zápisu za rok 2020 sa úplne prirodzene opakuje typický prvok pre tento rok – pandémie ochorenia na COVID – 19, ktorá ovplyvnila všetky sféry každodenného života, najmä však život spoločenský a verejné dianie. Pribudli nové povinnosti – jednotlivcom, pracovným kolektívom, samospráve. Denne sa s touto novou situáciou potýkali zamestnanci v podnikoch, doprave, školách, no najmä zdravotníci, ktorí nestíhali byť na viacerých miestach odrazu a navyše, ich rady sa tiež preriedili tými, ktorí sa v práci a vo verejnosti nakazili, ochoreli, či museli zostať v karanténe. Prišla ťažká doba, ktorú politickí predstavitelia zvládali len veľmi ťažko, niekedy vydávali protichodné stanoviská, ktoré navyše často, zo dňa na deň, menili podľa okolností. Verejnosť našťastie tieto pokyny akceptovala, prijímala ich spočiatku s porozumením, ku koncu roku však už aj s nevôľou. Zhoršilo sa aj sociálne zázemie ľudí, aj materiálne vybavenie domácností, zvýšila sa nezamestnanosť.

2.1 Samospráva

V tejto nevšednej dobe mala nezastupiteľné miesto v každom meste a obci samospráva. Na jej predstaviteľov – starostu či primátora, ale aj poslancov, aktivistov, zamestnancov na obecných a mestských úradoch – na tých všetkých sa obracali občania aj inštitúcie pri riešení svojich záležitostí, preto museli byť v prvom rade oni informovaní o aktuálnom dianí vo verejnosti a vo zvýšenej miere sa museli venovať aj administratívnej oblasti a vysvetľovať občanom mnohé otázky, ktorým nerozumeli, alebo ich nevedeli riešiť.

Obsadenie členov miestnej samosprávy je rovnaké ako v roku 2019, komisie tiež pracujú v rovnakom zložení, stabilné sú aj počty a mená aktivistov v nich.

Aj napriek zmeneným podmienkam vykonávania funkcií v samospráve kvôli pandémie koronavírusu naše vedenie obce pokračovalo v rozbehnutých projektoch a každodennom riešení drobných i väčších problémov a úloh. Poslanecký zbor sa stretával v obmedzenej miere a pri schvaľovaní potrebných uznesení. Počas roka 2020 schválili nasledovné Všeobecne záväzné nariadenia (VZN):

VZN č. 1/2020 o ochrannom pásme pohrebísk na území obce Zemianske Kostolany

VZN č. 2/2020, ktorým sa mení VZN č.3/2019 o výške finančných prostriedkov na čiastočnú úhradu nákladov na výchovu a vzdelávanie a nákladov spojených so stravovaním v škole a školských zariadeniach zriadených obcou Zemianske Kostolany

VZN č. 3/2020, ktorým sa mení VZN č. 3/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Zemianske Kostol'any

VZN č. 4/2020 o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Zemianske Kostol'any

VZN č. 5/2020, ktorým sa mení VZN č. 2/2012 Zásady hospodárnosti a nakladaní s majetkom obce Zemianske Kostol'any

VZN č. 6/2020 o pravidlách času predaja v obchode a času prevádzky služieb

VZN č. 7/2020 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na rok 2021

VZN č. 8/2020, ktorým sa mení VZN č. 3/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území obce Zemianske Kostol'any.

Okrem týchto dlhodobých nariadení riešili hlavne úlohy vyplývajúce z pandemickej situácie týkajúce sa chodu úradu, výstavby obce, úseku životného prostredia, rozšírenia bytového fondu pre záujemcov o byty z obce a okolia, výstavby parkovísk v plánovaných lokalitách.

2.1.1 Rozpočet

Každý rok sa schvaľuje rozpočet na kalendárny rok a následne v ďalšom roku aj záverečný účet, čo je vizitka hospodárenia obce za príslušný rok. Rozpočet sa skladá z príjmovej a výdavkovej časti. Príjmová je tvorená z každoročných položiek – dane a rôzne poplatky, granty, dotácie a ďalšie menšie finančné obnosy. V oblasti platenia daní obyvateľstva dochádza skoro každý rok k drobným zmenám pri vyrubovaní daní z nehnuteľností – obytných domov, bytov a bytových stavieb. V niektorých rokoch sa upravujú – zvyšujú – aj poplatky za odvoz odpadu z domácností a drobného stavebného odpadu. Zvýšenie v jednotlivých domácnostiach tiež nie je skokové, predstavuje niekoľko eur.

Rozpočet na rok 2020 bol schválený dňa 11. decembra 2019 uznesením č. 116/2019. V priebehu roka 2020 bol zmenený 8x.

Najvyššie sumy v príjmoch obce tvorili – bežné príjmy obce viac ako 2 mil. eur, z toho daňové príjmy v čiastke 1 334 582 eur (dane z nehnuteľností, daň za ubytovanie, za komunálny odpad a drobný stavebný odpad), nedaňové príjmy boli 189 369 eur (z vlastníctva majetku obce a podnikania, administratívnych poplatkov, poplatkov za predaj tovaru a služieb). Obec dostala rôzne granty a transfery zo štátneho rozpočtu na činnosť samosprávy, čo prinieslo na bežné príjmy vyše 530-tisíc eur. Ostatné sumy v príjmovej časti predstavujú menej významné obnosy.

Vo výdavkovej časti rozpočtu na rok 2020 sa čerpali financie na 71%, konkrétne sa ku koncu roka použilo viac ako 2 198 000 eur, na bežné výdavky 1 milión 211-tisíc eur (mzdy pracovníkov obce a odvody, činnosť úradu a príslušných orgánov, energie a ďalšie služby, časť financií sa použila na dotácie a rôzne príspevky občanom, sociálne výpomoci pre jednotlivcov aj organizácie).

V oblasti kapitálových výdavkov sa vyčerpalo 431 850 eur, väčšinou na nákup strojov a prípravu plánovaných stavieb a jej realizáciu, opravy stavieb v majetku obce, rozšírenie siete parkovísk, práce na prestavbe budovy na ihrisku TJ Slovan. Obec získava aj mimorozpočtové zdroje z rôznych dotácií a grantov vyhlásených na určité projekty a práce, ktoré musia byť vopred pripravené a premyslené, s finančným krytím. Sú vyhlasované alebo

z našich úradov a inštitúcií, vlády SR a jej ministerstiev, alebo z fondov Európskej únie , európskych štátov či inštitúcií. Pri tomto spôsobe obstarávania peňazí musia pracovníci obce neustále sledovať úradné vyhlášky a ponuky, aby sa stačili v termíne do súťaže o ich pridelenie prihlásiť.

Časť projektov, ktoré obec predložila do rôznych oblastí života, sa týka životného prostredia, V tomto roku sa realizoval projekt na rozdelenie kompostérov v celej obci, ktorý bol rozbehnutý už v roku 2019. Vtedy obec získala z Ministerstva životného prostredia SR nenávratný finančný príspevok vo výške viac ako 68 tisíc eur, čo bolo spolu s navýšenou sumou z obecného rozpočtu použité na nákup záhradného kompostéra pre všetky domácnosti v obci. Rozdané boli po obci v roku 2020, občania ich získali zadarmo, len na podpis potvrdzujúci ich prevzatie. Kompostér slúži na uskladňovanie biologicky rozložiteľného odpadu z domácností a výrobu kompostu ako hnojiva pre záhrady a polia.

Aj v roku 2020 obec reagovala na vyhlásenie výziev spadajúcich do environmentálnych programov. Na finančné prostriedky je menej náročná výzva na vybudovanie elektrickej nabíjacej stanice, do ktorej sa obec prihlásila, aby podporila a uľahčila prístup k dobíjaniu batérií majiteľom automobilov na elektrický pohon. Moderný trend v automobilizme smeruje k tomu, že prednosti elektromobilov zaujmú čoraz väčší počet automobilistov a elektrický pohon vozidiel bude vyrovnaným médium popri klasických pohonných hmotách, ktoré doteraz na trhu dominovali. Záujemcov zatiaľ od kúpy odrádza dosť vysoká cena elektromobilov. Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré výzvu vyhlásilo, sleduje ňou ochranu ovzdušia a zníženie emisií z výfukových splodín zo spaľovacích motorov, preto podporí vybudovanie takejto nabíjacej stanice v obci sumou 5000 eur.

Obec sa zapojila aj do ďalšieho väčšieho projektu z oblasti ochrany životného prostredia, ktorý sa tentoraz týka obohatenia vodných zdrojov. Odborníci z vodohospodárstva už dlhší čas upozorňujú, že v prírode sa stráca množstvo na poľnohospodárske účely nevyužitej vody. Odteká z krajiny bez toho, aby ostala na poliach a zavlažila poľnohospodárske plodiny, čím by sa dostala do správneho kolobehu v prírode.

Ministerstvo životného prostredia SR predstavilo zámer zlepšiť túto situáciu v čase, keď sami každý rok pociťujeme dôsledky globálneho otepľovania planéty, a sme svedkami neustále sa predlžujúcich období horúčav a následného sucha, Keď so znepokojením sledujeme márný boj poľnohospodárov na vysušených poliach, na ktoré nestačia ani umelé závlahy. Odborníci zaoberajúci sa vodným režimom v prírode vypracovali viac návrhov na zmiernenie nepriaznivej situácie, aby pomohli hospodárstvu krajiny. V prvom rade sa zamerali na drobné stavby a činnosti zabraňujúce rýchly odtok dažďovej vody z polí, lesov aj zastavaných území. Tieto predstavy a chuť riešiť súčasnú situáciu v environmentálnych otázkach podnietili aj našich predstaviteľov a pracovníkov obce k podaniu projektu na vybudovanie niekoľkých vodozádržných zariadení a opatrení na rozšírenie zelených plôch v obci. Projekt počíta s nákladmi vo výške viac ako 600-tisíc eur, obec by prispela spoluúčasťou 5 %, čo je viac ako 30-tisíc eur.

Z inej oblasti je podaný a už aj zrealizovaný projekt s finančnou dotáciou z Ministerstva vnútra SR na rozšírenie už existujúcej siete rozmiestnenia kamier v obci, aby sa zabránilo páchaniu kriminálnych činov na verejnosti.

2.1.2 Činnosť Zboru pre občianske záležitosti (ZPOZ) Človek človeku

V dôsledku pandémie sa v roku 2020 úplne zmenil život – všedný aj sviatočný. Zmeny neobišli ani organizáciu práce obecného úradu a ochromená bola aj činnosť organizácií a spolkov. Nekonal sa oslavy, verejné zhromaždenia, zakázané bolo väčšie aj menšie zoskupovanie ľudí, Z toho vyplýva, že aj akcie ZPOZ, kde sa tradične stretávajú rodiny, priatelia a spoluobčania, sa nekonal a odkladali sa na neskorší termín, s výnimkou obdobia jún – október 2020, keď prišlo menšie uvoľnenie a niektoré akcie s obmedzeným počtom účastníkov sa mohli organizovať. Nekonal sa plánované akcie pre deti, jubilantov, neboli svadby, iba 5 rozlúčok s našimi zosnulými občanmi, aj to len za prítomnosti najbližších rodinných príslušníkov. V čase čiastočného uvoľnenia hygienických nariadení v mesiaci septembri boli pozvaní do obradnej miestnosti v kaštieli rodičia a ich deti, ktoré sa narodili na prelome rokov 2019 a 2020, ako aj tie, ktoré v rodinách pribudli už v roku 2020. Takisto ešte v mesiaci októbri sa obradná sieň 3x zaplnila mladými pármí vstupujúcimi do manželstva, no podľa aktuálnej epidemiologickej situácie musel byť počet hostí obmedzený. Iné obrady s príležitostným zameraním sa nekonal.

2.1.3 Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ)

DHZ je jednou z organizácií vykonávajúcich svoju činnosť na báze dobrovoľnosti, ktoré nesmie zastaviť ani pandémia. Ba práve naopak, keď sa nezaoberali činnosťou, ktorú majú aj vo svojom názve – hasením vzniknutých požiarov, boli užitoční inde, kde bolo potrebné riešiť vzniknuté problémy. Medzi stále činnosti našich hasičov, členov DHZ Zemianske Kostolany, patrí starostlivosť o hasičskú techniku, starostlivosť o požiaru zbrojnicu a jej v tomto roku zrekonštruované vonkajšie aj vnútorné priestory.

Veľký kus práce odvedli naši hasiči pri zabezpečovaní testovania obyvateľov v mesiacoch október - december 2020, s presahom do ďalšieho roka, pri ktorom pomáhali organizačne, na požiadanie usporiadateľov, pomáhali pri organizovaní hromadných akcií, dezinfikovaní verejných priestorov v obci, ale ich prvotným poslaním bolo aj v tomto roku zasahovať pri závažných a neočakávaných udalostiach – pri požiaroch a opačne, pri povodniach. V roku 2020 hasili dva požiare v obci – dňa 9. 7. vznikol požiar v podkroví bytového domu na Ulici pod horou a 8. 8. 2020 v nočných hodinách zasahovali spolu s ďalšími jednotkami z okolia pri požiari v miestnom domove dôchodcov. Vo februári a v októbri po dlhšie trvajúcich dažďoch pomáhali občanom na niektorých uliciach čerpať vodu z pivníc a čistiť zaplavené časti ciest na týchto uliciach.

V tomto roku sa zúčastnili aj odstraňovania následkov po dopravnej nehode na hlavnej ceste v obci a riešili aj kurióznú situáciu – v bytovom dome museli zlikvidovať osie hniezda vybudované na povale domu, aby ochránili obyvateľov pred osími žihadlami.

Naši hasiči Juraj Mlčoch a Adrián Bobok pokračovali v dobrovoľníckej činnosti aj mimo svojho bydliska a okresu – vycestovali do Banskej Štiavnice, kde napriek nebezpečenstvu ochorenia na COVID – 19 pomáhali v karanténnom centre pri starostlivosti o presídlencov počas víkendových dní.

2.2 Strany, spolky, organizácie

Doterajší trend našich občanov, asi aj v ďalších krajinách, ukazuje na nezáujem ľudí o prácu v politických stranách, skôr sa zaujímajú o spolkovú činnosť, kde rozvíjajú svoje záujmy. V roku 2020 sa utlmili všetky pracovné aktivity v organizáciách, pretože ich členovia sa nemohli stretávať na spoločných akciách, na schôdzkovej činnosti, výletoch, športovom dianí. Činnosť týchto spolkov a združení sa na začiatku roka 2020 rozbehla obvyklými aktivitami, ale zabrzdlilo ju rozšírenie ochorenia COVID-19 v marci a ďalších jarých mesiacoch a nerozbehla sa naplno ani v letných a už vôbec nie na jeseň a v zime, keď kovidová pandémia udrela naplno.

3 HOSPODÁRSKE POMERY

3.1 Priemysel

Celé desaťročia bola naša obec významným priemyselným centrom hornej Nitry. Zvykli sme si nielen na panorámu elektrárenských komínov, ktoré už z hodnej diaľky signalizovali, kde leží naša obec, prežili sme aj hluk a prach v počiatkoch tohto významného závodu, ktorý bol potrebný na ďalší život obyvateľov, nepostrádateľný pre chod okolitých aj vzdialenejších podnikov, mal rozhodujúci vplyv na zamestnanosť tisícov obyvateľov z celého okolia, dával ľuďom istoty, pričínal sa druhotne o zvýšenie životnej úrovne občanov obcí a miest v tomto okrese, a tak bol pevne zakotvený v štruktúre hospodárstva štátu.

Človeku sa až nechce veriť, k akým zmenám a koncom speje v súčasnom období celá naša spoločnosť. V priebehu niekoľkých posledných rokov a desaťročí sa úplne zmenilo smerovanie našej oblasti: doterajšie slogany o postavení a význame baníctva, energetiky a chémie, také sugestívne a masívne prízvukované v každodennom živote, stratili svoj význam. Baníctvo a výroba elektriny z uhlia sú už prekonané, štátne orgány utlm a neskoršie zatvorenie týchto podnikov a závodov pripravuje už dlhšiu dobu, teraz sa hľadá cesta, ako a čím ich nahradiť.

U obyvateľov a zamestnancov preto vzniká značná neistota, čo bude ďalej. Denne počúvajú stále sa meniace plány a rôzne názory, ako pretransformovať hornú Nitru, aby jej obyvatelia nestratili prácu, ale sa prekvalifikovali na iné zamestnanie. Je to náročná úloha, ktorej vyriešenie nie je naporúdzi a bude treba ešte veľa rokovaní a rozhovorov, kým sa nájde riešenie, ktoré bude vyhovovať všetkým. Zvlášť, keď v dlhodobom zámere bol pôvodný termín ukončenia ťažby uhlia v Hornonitrianskych baniach Prievidza a výroby elektrickej energie v Elektrárni Nováky stanovený až na horizont roka 2030.

Zámery na prebudovanie hospodárskeho zamerania našej oblasti sa rôznia – všetci zainteresovaní vyslovujú svoje predstavy, a zatiaľ nie je nič definitívne okrem dátumu 2023, čo je termín uzavretia oboch dotknutých subjektov. Našich občanov sa týkajú dve zatiaľ nezodpovedané otázky: kde nájdu zamestnanie pracovníci, ktorých doteraz živila práca v elektrárni a druhá, nemenej dôležitá je možnosť vykurovania domov a bytoviek v hornej časti obce, ktoré sú napojené na centrálny zdroj tepla a teplej vody poskytovaný z ENO. Oba tieto problémy sú v riešení štátnych aj samosprávnych orgánov. Pretože to nie je úloha nová,

k jej riešeniu sa pristúpilo už skôr. Rokovania sa zintenzívnili v tomto roku a kompetentní – Hornonitrianske bane Prievidza aj Slovenské elektrárne ako štátny podnik - zatiaľ načrtli svoje predstavy, resp. zámery. Rozhodujú o využití spaľovania biomasy, vybudovaní spaľovne na komunálny odpad, prípadne v prechodnom období aj o výrobe tepla zo zemného plynu. Ľudí však znepokojuje skutočnosť, že čas sa kráti a v podstate nič nie je definitívne rozhodnuté v čase, keď sa už prestavba vykurovania mala začať a zamestnanci, ktorí musia opustiť svoje pracovisko, by mali mať aspoň trochu jasné, kam pôjdu pracovať a podľa toho sa zaradiť do rekvalifikačných kurzov.

Ďalšie závody v okolí pracujú ako doteraz a zamestnávajú našich občanov, orientujú sa na výrobu stavebných materiálov, no je aj dosť súkromníkov, ktorí majú otvorené remeselnícke dielne a dielničky, v ktorých pracujú sami, alebo majú menší počet zamestnancov. Chybou je, že títo malí podnikatelia sú často málo solventní, a tak musia niektorí svoje podnikanie ukončiť.

Na Ulici pod horou je Vojenský útvar 1056 Zemianske Kostolany s dlhoročnou tradíciou.

3.2 Poľnohospodárstvo

Osobitnú pozornosť treba venovať oblasti poľnohospodárstva. To sa u nás počas niekoľkých desaťročí zmenilo na nepoznanie – vo vlastníctve pôdy, jej obrábaní, výsadbe poľnohospodárskych plodín, v oblasti chovu hospodárskych zvierat. Ešte dodnes stoja zanedbané poľnohospodárske objekty ako nemá svedkovia dnešného ľahostajného stavu kompetentných v tejto oblasti poľnohospodárstva. Pozemky sú vo vlastníctve súkromných vlastníkov, ktorí si ďalšie potrebné parcely prenajímajú od drobných majiteľov. Vedenie poľnohospodárskeho podniku Majer pod horou, s.r.o., sídli v Lehotě pod Vtáčnikom a obhospodaruje aj veľkú výmeru pozemkov v našej obci. Pestujú na nich obiloviny, repku olejnú, čiže plodiny na ďalšie aj priemyselné spracovanie, prípadne ako krmivo pre dobytok.

3.3 Obchod a služby

Obchodné prevádzky v obci prevádzkujú drobní podnikatelia. Ide zväčša o potravinársky sortiment, drogériu, ale aj potreby pre motoristov, textilný tovar, potreby pre domácnosť, odevy, záhradkársky tovar a predajňu tu má aj obchodný podnik Jednota. Je to vcelku zaujímavý výber, ale je ešte mnoho komodít, pre ktoré musia zákazníci cestovať mimo obce, najčastejšie do Prievidze, resp. Partizánskeho. Počas pandémie treba povedať, že s výnimkou predajní s potravinárskym tovarom, drogériovým tovarom, lekáreň a obchodu s krmivom pre zvieratá, ktoré pracovali v skrátenej režime, všetky ostatné boli zatvorené, aby sa ľudia zbytočne nezhlučkovali na verejnosti a nerozširovali ohniská nákazy. Zatvorené boli aj pohostinské zariadenia, hotely a reštaurácie, pri čiastočnom uvoľnení v lete a pred Vianocami bol režim voľnejší, ale tesne pred Vianocami znova platil núdzový stav so zákazom vychádzania a predošlé obmedzenia.

Služby v obci poskytujú takisto drobní podnikatelia, pre ktorých platilo to isté, čo pre obchodné prevádzky, teda väčšinou boli zavreté: holičstvá, kaderníctva, opravovne áut, odevov, obuvi, výroba reklamných predmetov, predaj zmrzlín. Menšie pracovné možnosti

a služby vykonávali stavební pracovníci, ktorí potrebovali využiť priaznivé letné počasie, a tak tieto služby fungovali vlastne nepretržite.

4 DOPRAVA

4.1 Verejná doprava

V oblasti autobusovej dopravy dochádza každý rok k určitým úpravám, no v tomto roku sú to zásadné zmeny v hustote spojov. Aj v našej obci sa počas pandémie cestovalo málo, a tak v niektorých obdobiach premávali autobusy v režime ako v sobotu. Aj tak chodili niektoré spoje úplne prázdne, zaplnili sa len v čase nástupu pracovníkov do pracovnej zmeny a odchodu z nej. Treba vziať do úvahy, že značný počet cestujúcich tak v autobusoch, ako aj vo vlakoch tvorí školská mládež, a tá bola počas pandemického obdobia doma a vzdelanie prebiehalo elektronickou formou.

Vo vlakovej doprave bola situácia obdobná. K úprave cestovného nedošlo, aj zľavy zostali v roku 2020 zachované.

4.2 Spoje, informačné technológie

Rok 2020 nás naučil, ako sa správať pri núdzovom vysedávaní doma niekoľko dní, týždňov, mesiace. Vtedy je vítaná každá možnosť verbálnej komunikácie so svojou rodinou, priateľmi, kolegami. Základným dorozumievacím prostriedkom sa stal telefón, akýkoľvek maličký, jednoduchý, alebo najmodernejší nástroj s mnohými funkciami. Druhá cesta, ktorou nahrádzame plnenie pracovných povinností, školské vyučovanie, styk s úradmi aj priateľmi, je využitie elektroniky. Mnohé podniky, ktoré mali k tomu možnosti, využili prácu niektorých svojich pracovníkov z domu a on-line vyučovanie využívali aj všetky základné a stredné školy. Aj náš obecný úrad upozornil občanov, aby styk s pracovníkmi úradu obmedzili na telefonický alebo elektronický. Cieľom tohto odporúčania bolo obmedzenie osobného styku a zhromaždenie viacerých ľudí. Takisto finančné záležitosti sa uskutočňovali bezhotovostne, iba v ojedinelých prípadoch po dohode s pracovníkmi bol možný aj osobný kontakt.

Televízne vysielanie môžu naši obyvatelia prijímať prostredníctvom služieb rôznych spoločností, ktoré si vyberú. V obci je prístupný káblový rozvod, ktorý v súčasnosti spravuje firma KINET INŠTAL, s.r.o. Nedá sa povedať, že príjem signálu prebieha bez chýb, ale po ich nahlásení v krátkom čase dôjde k ich odstráneniu. Občania majú možnosť výberu služieb od ďalších spoločností, čo aj hojne využívajú.

5 VÝSTAVBA OBCE

I keď samosprávy v obciach mali v roku 2020 plné ruky práce s riešením úloh na úseku zdravotníctva, ktoré vôbec nespádali do ich kompetencie, možno konštatovať, že sa ich ujali dobre, pretože ich konečným prijímateľom boli naši občania. Týkali sa najprv pomoci pri celoplošnom testovaní v dňoch 31. 10. – 1. 11. 2020, pri ktorom súčinnosť obce s orgánmi štátu spočívala v zabezpečení miesta na testovanie, pomoc pri organizácii, ba aj poskytnutie

administrátorov, čo vo víkendovom čase vôbec nebolo jednoduché. Výsledkom nápadu s celoplošným testovaním bolo konštatovanie, že bez zásahu a pomoci samosprávy by ťažko mohli orgány štátnej moci – armáda, polícia a najmä zdravotníci – zvládnuť túto rozsiahlu akciu. V niektorých obciach a mestách sa ukázalo, že nie je dostatok zdravotníckych pracovníkov určených na testovanie, a tak sa aj naša obec na poslednú chvíľu musela postarať o to, aby boli odberové miesta zabezpečené odborným personálom. Treba podotknúť, že všetky ďalšie kolá testovania, ktoré presahovali až do roku 2021, boli už výlučne v kompetencii samospráv, ktorú im pridělila vláda.

Šatne na ihrisku TJ Slovan

Aj keď sa všetky činnosti obce podriaďovali boju s koronavírusom, zvyčajné a naplánované práce na výstavbe obce nemohli zastať. V prvom rade bolo potrebné dokončiť rozostavané stavby a práce na niekoľkých miestach. Rozsiahly záber má dobudovanie časti športového areálu na ihrisku TJ Slovan Zemianske Kostolany. V uplynulom roku sa začala rozsiahla rekonštrukcia budovy šatní a príslušenstva, a tak z prízemnej budovy vyrástla jednoposchodová, rozšírená aj pôvodná časť sa dočkala zmeny, pretože bola zakomponovaná do novej stavby. V tomto roku ide ešte stále o stavbu rozostavanú, jej definitívne ukončenie je naplánované na jar 2021.

Tenisové kurty

Už niekoľko rokov je aktívny tenisový oddiel, ktorého členovia majú svoje športovisko skryté medzi domami, teda nie na očiach verejnosti. Aj tento areál je určený pre našich mladých záujemcov o šport, aj keď toto odvetvie nemá v našej obci dlhšiu tradíciu, a už vôbec nie masovú základňu. Tenisové kurty boli postupne obnovované, starali sa oň a aj v súčasnej dobe sa starajú obyvatelia našej obce. Do výdavkov na výstavbu sa preto v roku 2020 zahrnula aj prestavba bývalého bytu v budove DK SNP, ktorý susedí priamo s tenisovým areálom. Tento dlhé roky nevyužívaný a značne zdevastovaný byt dala obec prebudovať na dôstojné miesto pre šatne, sanitárne aj administratívne a skladové priestory pre potreby tenisových nadšencov z našej obce aj okolia.

Parkovisko na Ulici kpt. Weinholda

Obec postupne rieši situáciu v parkovaní osobných automobilov pri bytovkách v obci. Po vybudovaní parkovísk na Ul. domovina v jej hornej aj dolnej časti, Ul. pod horou, vedľa zdravotného strediska a v areáli MŠ prišlo na rad aj dlho kritizované parkovanie áut na Ulici kpt. Weinholda, kde stáli autá všade, hlavne na úzkych prístupových cestách k jednotlivým bytovkám, ale aj na chodníkoch a na tráve medzi ozdobnými kríkmi a tujami. Zámer vybudovania parkoviska pre autá obyvateľov bytoviek, príp. návštevníkov, nebol nový, pretože problém narastal pribúdaním nových, mladých obyvateľov, ktorí väčšinou vlastnili autá a nemali vybudované garáže. So zámerom na výstavbu, podobu a rozsah parkovísk v okolí bytoviek sa mohli oboznámiť obyvatelia z dotknutej oblasti, ktorí boli písomne oboznámení o začatí územného konania v novembri 2018 a 15. januára 2019 boli pozvaní na stretnutie na OcÚ Zemianske Kostolany. Na stretnutí mohli vzniesť námietky a pripomienky k plánovanému zámeru. Treba hneď podotknúť, že stretnutia sa zúčastnili len dvaja obyvatelia, ostatní neprejavili záujem. V máji 2019 odovzdali na obecný úrad petíciu s podpismi obyvateľov Ul. kpt. Weinholda, v ktorej žiadali o zmenšenie navrhovaného počtu parkovacích plôch. Keďže sa ukázalo, že mnohí obyvatelia neboli s rozsahom prác

oboznámení, vedenie obce ich pozvalo na prerokovanie ich petície. Petícia nebola účinná, pretože námietky boli podané po stanovenom termíne a stavebný úrad ich nevzal do úvahy.

Plánované náklady na výstavbu parkovísk presiahli 115-tisíc eur, použili sa peniaze z rozpočtu obce.

Prestavba ubytovne

Rovnako v roku 2019 začínali aktivity na plánovanej prestavbe bývalej slobodárne ENO na Ul. kpt. Weinholda. Táto ubytovňa slúžila na poskytnutie dočasného ubytovania pracovníkov ENO, ktorí mali trvalé bydlisko niekde inde, ale pracovné povinnosti ich na istý čas priviedli do našej obce. Neskôr, po ukončení výstavby ENO, ubytovňu využívali mladé rodiny, ktoré čakali na pridelenie podnikového bytu v Zemianskych Kostolánoch alebo v Prievidzi. Keďže budova už v súčasnosti nevyhovovala z bezpečnostných dôvodov a bolo škoda sa jej zbaviť, obec sa rozhodla prevziať ju do svojho majetku a keď sa naskytla príležitosť získať na jej prestavbu finančné zdroje, rozhodlo sa o jej celkovej rekonštrukcii. Obec získala na tieto účely dotácie a úvery z rôznych zdrojov – z Ministerstva dopravy a výstavby SR, zo Štátneho fondu rozvoja bývania, ako aj z obecného rozpočtu.

Predpokladané náklady na prestavbu ubytovne na byty sú viac ako 400-tisíc eur, po ukončení prác obec získa 12 nájomných bytov. Stavba bude podľa plánu ukončená v ďalšom roku.

Ďalšie plány pre výstavbu, prestavbu alebo obnovu obecného majetku a jej jednotlivých lokalít sú zatiaľ len vo fáze prípravnej, to znamená, že zatiaľ nevidno ich konečný efekt a obyvatelia môžu nadobudnúť dojem, že sa v obci nič neobnovuje a nerobí. Viditeľný efekt je však známy až keď má stavba aspoň hrubé rysy. Množstvo práce s vybavením stavebného povolenia je však skryté a obsahuje veľa administratívnych úkonov, cestovania, vyjednávania s jednotlivcami aj inštitúciami, kým sa dospeje k bodu odovzdania staveniska dodávateľovi stavby vybraného vo výberovom konaní.

V takejto fáze je rozpracovaných niekoľko projektov a zámerov. Najbližšie je asi príprava pozemkov pod individuálnu výstavbu Pažite II. Zdalo by sa, že trvá už veľmi dlho, vlastne od roku 2014, kedy boli zamerané nové lokality a zadané vypracovanie urbanistickej štúdie na výstavbu ulíc a domov podľa územného plánu obce z roku 2005. Ten však nezohľadňoval špecifiká v danej oblasti, a tak sa obec doteraz borí so zabezpečovaním inžinierskych sietí a rôznymi problémami s prekládkou elektrických stĺpov vysokého napätia, odkúpením pozemkov od vlastníkov, ako aj prípravou a zabezpečením ďalších potrebných povolení na začatie stavby.

Dlhé roky obyvatelia obce upozorňujú na zlú dopravnú situáciu pri cintoríne, ktorý leží v blízkosti frekventovanej cestnej komunikácie I. triedy. Priamo pri bráne cintorína je malé parkovisko pre obmedzený počet áut a v čase konania pohrebu musia jeho účastníci parkovať v protiľahlej ulici. Najväčším problémom je potom prechádzanie ľudí cez hlavnú cestu, pričom hrozí ich kolízia s rýchlo jazdiacimi autami. Až v tomto roku sa podarilo po vyjednávaniach s majiteľom pozemkov susediacich s cintorínom získať vhodný pás pôdy, kde sa bude môcť vybudovať také potrebné parkovisko pre autá návštevníkov cintorína. Tieto zmeny sú však iba vo fáze budovateľského zámeru.

V podobnej situácii je projekt počítajúci s rozšírením osvetlenia na úseku cesty od železničnej stanice po bytovky na Ulici pod horou. Samotné vybudovanie osvetlenia ani úsek,

na ktorý sa stavba vzťahuje, nie sú také náročné, ako skôr množstvo práce s tým spojenej, hlavne v oblasti lokality a vlastníctva pozemkov, na ktorých sa má budovať.

6 SOCIÁLNE POMERY

Zákony a nariadenia v oblasti sociálnych vecí a rodiny sa týkajú každého z nás a v každom veku, či ide o dieťa, jeho rast, vývin a podmienky života, ďalej človeka v aktívnom veku, keď väčšinu svojho času venuje zamestnaniu a zabezpečeniu seba aj rodiny, alebo o človeka v dôchodkovom veku, ktorý je mnohokrát odkázaný na súžitie s inými ľuďmi – s rodinou, sociálnymi spoločenstvami alebo štátnymi zariadeniami.

V roku 2020 mala životná úroveň obyvateľstva kolísavú úroveň, záležalo na tom, či a kde človek pracoval, prípadne kedy bol prepustený zo zamestnania, alebo či bol samostatne zárobkovo činnou osobou (SZČO). Všetky tieto faktory záviseli od pandémie COVID-19 a schopnosti podnikateľov udržať svoje podnikanie v chode. Aj v našom okolí boli dopady pandémie na zamestnanosť obyvateľov a prosperitu podnikov rôzne – niektoré obmedzili výrobu, iné rovno prepustili zamestnancov a ukončili podnikanie. Ako najohrozenejšie odvetvie sa ukázala práca v obchode a službách, pretože museli byť niekoľko mesiacov zatvorené, bez možnosti akokoľvek pracovať v doterajšom odbore. Žili potom len z minimálneho príspevku, tzv. SOS dotácie vo výške 300 eur mesačne, určená bola pre fyzické osoby, ktoré z dôvodu krízovej situácie počas pandémie nemohli v jej dôsledku vykonávať obvyklú pracovnú činnosť.

Pravidelné poberanie sociálnych dávok, rôznych príplatkov, výpomocí, príspevkov pri zdravotných postihnutiach, sa pandemická situácia nedotkla, takisto ani všetkých druhov dôchodkov. Minimálna mzda pre rok 2020 bola stanovená na 580 eur. Životné minimum má postačiť človeku na bývanie, ošatenie a jedno teplé jedlo denne. Jeho výška je rôzna – od júla 2020 fyzická osoba má mať k dispozícii mesačne 214,83 eur, ďalšia osoba v tej istej domácnosti 149,87 eur, nezaopatrené dieťa 98,08 eur. Rodičia poberajú príspevky na deti – rodičovský príspevok po skončení materskej dovolenky dosiahol výšku 370 eur a 270 eur, ak rodič nemal nárok na materské. Prídavky na deti predstavujú výšku 24,95 eur na dieťa, príplatok k prídavku sa stanovil na 11,70 eur. Rodičia detí, ktoré nastupujú do 1. ročníka, dostanú príspevok vo výške 102,50 eur. Pre rok 2020 ešte platí poskytovanie dotácie na stravu pre deti v materskej (deti v predškolskom veku) a základnej škole. Počas celého roka denne dostávali deti, pokiaľ boli v škole, obed v školskej jedálni v hodnote 1,20 eur, rodičia prispievali len na réžiu.

Podľa VZN č. 1/2015 môže obec zo svojho rozpočtu poskytnúť jednorazovú sociálnu dávku občanom, ktorí o to z rôznych dôvodov požiadajú. Aj v tomto roku sa vyskytli v našej obci prípady, keď sa niektorí jednotlivci obrátili so žiadosťou o poskytnutie finančnej výpomoci na sociálnu komisiu pri OZ. Komisia posúdila opodstatnenosť ich žiadosti a priznala výpomoc vo výške 100.- eur štyrom žiadateľom a jedno dieťa dostalo príspevok na zabezpečenie školských potrieb vo výške 50.- eur. Okrem toho komisia ako každý rok odovzdala poukážky na nákup potravín v hodnote 10.- eur, dostalo ich 98 občanov nad 80 rokov v predvianočnom období.

6.1 Zdravotníctvo

6.1.1 COVID-19 - 1. vlna

Rok 2020 v prvých dňoch a týždňoch začínal ako všetky ostatné roky. Zmena prišla až s rozšírením novej choroby, ktorú spôsoboval vírus SARS-CoV-2. Choroba vznikla na konci roka 2019 v Číne a nadobudla rozmery epidémie, pretože sa šírila veľmi rýchlo, nezastavili ju ani hranice štátov. Nie je to nič čudné, pretože v dnešnom globalizovanom svete, keď obchodné styky s Čínou sú veľmi intenzívne, ľudia cestujú po celom svete z rôznych dôvodov, stretávajú sa na verejných miestach v masovom meradle. Choroba nazvaná COVID-19 sa už v prvých mesiacoch roka 2020 rozšírila do Európy, pretože proti vírusu neexistovala účinná vakcína na očkovanie, ani liek na vyliečenie napadnutých ľudí. Postupne sa z lokálnej epidémie stala pandémia, ktorá sa v priebehu ďalších mesiacov rozšírila do celého sveta. Vyradila množstvo pracujúcich a študujúcich ľudí, pretože sa zatvárali výrobné podniky, úrady, školy.

Na naše územie dorazila v čase končiacej sa zimy a prechodu k jari, teda na konci februára a začiatku marca 2020. Od 13. 3. celoštátny krízový štáb zatvoril všetky školy od materských po vysoké a nariadil prísne hygienické zásady – nosiť ochranné rúška na verejnosti, pri návšteve verejných zariadení, v dopravných prostriedkoch, dbať na časté umývanie rúk mydlom, resp. dezinfekčným prostriedkom. Po príchode cestujúcich zo zahraničia nariadili 14-dňovú karanténu. Zakázané boli všetky verejné podujatia – kultúrne, športové, zatvorené boli obchodné prevádzky okrem predajní potravín, lekární, predajní s krmivom pre zvieratá. Zatvorené boli bary, zábavné lokály, herne, povolenia na prevádzku mali len reštaurácie poskytujúce jedlo.

I napriek týmto opatreniam sa vírus šíril do všetkých častí Európy, chorí pribúdali a, bohužiaľ, podľahli mu najmä starší ľudia nad 65 rokov, pretože vírus vyvolával zápaly pľúc, najťažšie prípady museli byť napojené na umelú pľúcnu ventiláciu. Napriek obetavosti zdravotníckeho personálu v nemocniciach sa čísla obetí denne zvyšovali. Situácia sa menila každý deň a od začiatku všetci vedeli, že vírus spôsobí mimoriadne ekonomické škody vo všetkých štátoch sveta. Nedostatok ochranných pomôcok riešili ľudia spočiatku sami – šili ochranné rúška v malých dielňach, aj jednotlivci v domácnostiach, respirátory a ochranné odevy pre zdravotníkov a členov záchranných zložiek privážali zo zahraničia. Vírus zatváral hranice, viazla doprava, hlavne letecká, takže štát musel pomáhať s dopravou našich občanov domov z rôznych kútov sveta. Postupne sa epicentrom pandémie stala Európa, takže sa uzavreli hranice nielen EÚ, ale aj jednotlivých štátov. Za porušenie nariadení u nás bola pokuta 1650 eur. V štáte bola vyhlásená mimoriadna situácia, pre zdravotníctvo núdzový stav. Zákazy sa stále pritvrdzovali.

Naša obec zareagovala podobnými opatreniami – zatvorila dom kultúry, knižnicu, zrušila všetky plánované verejné akcie, nekonali sa ani omše v oboch kostoloch, nepracovali MŠ ani ZŠ a ich zariadenia. Občanom dali našiť a do domácností zdarma distribuovali ochranné rúška, ktoré okrem toho ponúkala na predaj aj súkromná dielňa na opravu odevov. V osobitnom režime pracoval OcÚ – v platobnom styku sa preferovala bezhotovostná forma, stránky sa vybavovali telefonicky, len v určených dňoch a hodinách.

Obyvatelia si museli zvyknúť na rôzne obmedzenia, počnúc dodržiavaním epidemiologických zákazov a príkazov – povinné nosenie rúšok, ochranných rukavíc,

používanie dezinfekcie na ruky, zdržiavanie sa v domácnostiach, zákaz vzájomných návštev v domácnostiach, čo bolo najťažšie práve počas Veľkej noci, kedy sa nekonali ani tradičné veľkonočné obrady a omše. Pomaly sme si zvykali na zatvorené reštaurácie, obchody, kultúrne a športové zariadenia, neposkytovanie služieb. V potravinárskych a ďalších obchodoch, ktoré boli otvorené, boli vymedzené osobitné hodiny pre seniorov, aby sa zamedzilo prenosu nákazy na tieto skupiny obyvateľstva.

Pretože nákaza koronavírusom sa vo všeobecnosti rozširovala len pozvoľna, pomalým tempom, vláda pristúpila k uvoľňovaniu opatrení a po etapách sa otvárali obchodné prevádzky, reštaurácie a služby. Na konci mesiaca mája je situácia v pandémie stabilizovaná, preto bolo možné uvoľniť ďalšie opatrenia – otvorenie škôl pre deti 1. – 5. ročníka, deti 6. – 9. ročníka sa naďalej vzdelávajú dištančne, teda na diaľku, v domácom prostredí, s využitím on-line spojenia so svojimi vyučujúcimi. Tí im zadávali cez elektronickú formu pripojenia aj úlohy na samostatnú prácu doma, ktoré potom, po vyriešení, vyučujúci slovne vyhodnocovali. Deti z MŠ a 1. – 5. ročníka ZŠ mali nastúpiť do školy dobrovoľne od pondelka 1. júna 2020. Niektorí rodičia deti do školy nechceli posilať, tie pokračovali v dovtedajšom spôsobe výučby.

Upravil sa spôsob návštevy reštauračných zariadení (1 zákazník na 20, resp. 15 m²) v obchodoch s obmedzeným počtom zákazníkov, stanovený bol aj počet účastníkov na cirkevných podujatiach, aj čas na ich konanie. Ochranné rúška sa nosili len vo vnútorných priestoroch, v exteriéri neboli potrebné.

Leto bolo netradičné – občania z veľkej časti uposlúchli výzvy vládnych predstaviteľov aj zdravotníckych odborníkov, aby na dovolenky necestovali, pretože dlhodobý let nebol celkom bezpečný, a tak sa mnohí obyvatelia vzdali naplánovaných dovolení vo vzdialených destináciách a zostali dovolenkovať radšej doma, na Slovensku. Samozrejme, že sa našlo aj dosť takých, ktorí výzvu nerešpektovali a napriek odporúčaniam na dovolenky vycestovali.

6.1.2 COVID-19 - druhá vlna

Na jeseň, po nástupe detí do škôl a návrate z dovolení, sa čakalo na dôsledky tohto uvoľňovania pravidiel – v septembri sa oficiálne začalo hovoriť, a neskôr sa aj vyhlásila, 2. vlna pandemického ochorenia spolu so zvyšovaním počtu nakazených ľudí. Jav je to celosvetový, pritvrdili sa preto aj pravidlá smerujúce k zamedzeniu prenosu nákazy pri spoločenskom styku. Objavujú sa však aj opačné názory – čoraz viac ľudí odmieta nosiť rúška. Odborníci odporúčajú nezdržiavať sa dlho v uzavretých priestoroch, platí zákaz prevádzky v baroch a diskotékach po 23. hodine. Od 1. 10. 2020 sa sprísnila pravidlá, pretože prudko stúpli denné počty nakazených, dochádza aj k úmrtiam. Zakázali sa hromadné podujatia s väčším počtom účastníkov, spoločenské, kultúrne, športové aj rodinné nad 30 ľudí, v interiéri sú povinné rúška, v exteriéri pri veľkom počte ľudí, keď nie je možný rozstup na 2 metre od seba. Rúška sú povinné aj v školách na 2. stupni ZŠ a vyššie, deti v MŠ nemusia rúška nosiť, na 1. stupni sa odporúčajú. Niektoré školy ich zaviedli ako povinné. Zakázali sa veľké rodinné stretnutia (svadby, kary) nad 30 účastníkov.

Od 1. 10. do 14. 11. 2020 vyhlásila vláda núdzový stav spojený s ďalšími obmedzeniami. Uvedené opatrenia však nestačili, preto znova hrozilo uzavretie hospodárstva, zákaz pohybu obyvateľov obmedzením dopravy, teda opatrenia totožné s riešením v jarných

mesiacoch. Vláda namiesto toho siahla po ďalšej možnosti boja s vírusom, a to všeobecne pretestovaní obyvateľov od 10 do 65 rokov. Rozhodnutie padlo veľmi rýchlo, v priebehu dvoch týždňov a termín bol stanovený na 31. 10. a 1. 11. (sobota, nedeľa). Hoci išlo o mimoriadne rozsiahlu akciu, na jej prípravu bolo veľmi málo času. Na celom území vznikli odberné miesta – niektoré v exteriéri, u nás bolo umiestnené v DK SNP. Aby sa predišlo dlhému čakaniu a chaosu, obec vyexpedovala do poštových schránok letáčky s harmonogramom, kedy majú občania jednotlivých ulíc navštevovať odberné miesto. Termíny boli orientačné a obyvatelia sa ich držali, ale aj napriek tomu sa niekedy tvorili na terase pred DK SNP rady, niektorí si postáli aj hodinu.

Pretože výsledky testovania nepriniesli želané výsledky, v 45 okresoch na Slovensku sa o týždeň, teda v sobotu 7. 11. a v nedeľu 8. 11. 2020 konalo 2. kolo testovania obyvateľov za rovnakých podmienok ako pred týždňom. Do testovania bol zahrnutý aj Prievidzský okres. Rozdiel v našej obci bol v tom, že sa posunul začiatok testovania na 8. hodinu ráno a ukončenia na 20. hodinu večer. Upravil sa aj harmonogram testovania pre jednotlivé ulice, s ktorým boli znova oboznámení všetci občania formou lístkov vhozených do schránok a v miestnom rozhlase. Testovanie bolo plynulé, záujemcovia nečakali tak dlho ako v 1. kole. O ďalšie dva týždne sa konalo tretie kolo, bolo nariadené pre obce a mestá, ktoré mali v predchádzajúcom kole viac ako 1 % pozitívnych výsledkov. Našej obce sa to netýkalo a aj certifikáty získané v predchádzajúcich kolách už stratili platnosť.

Na prelome novembra a decembra 2020 sa už väčšina rodičov, pedagógov a žiakov začala častejšie domáhať uvoľnenia opatrení v oblasti školstva. Platil stále stav od októbra, teda žiaci 1. – 4. ročníka dochádzali do školy a žiaci ročníka 5. – 9. sa učili on-line spôsobom, ktorý nie každému vyhovoval, pretože nie všetky deti mali prístup k internetu.

6.2 Obyvatelia

V roku 2020 pribudlo v našej obci 13 novonarodených detí, no rozlúčili sme sa s mimoriadne veľkým počtom obyvateľov našej obce spolu s klientmi domova dôchodcov. Nárast úmrtí sčasti spôsobila aj pandémia, ktorá postihla práve staršie vekové kategórie. Matrika zaevidovala 33 zomrelých, najstaršia občianka našej obce Štěpánka Smatanová zomrela vo veku 102 rokov. Na konci roku 2020 mala obec 1750 občanov, 853 mužov a 897 žien.

7 ŠKOLSTVO

Ani najstarší pracovníci v školstve si nepamätajú takýto atypický školský rok, aký prežili žiaci, rodičia a hlavne pedagogickí aj ostatní pracovníci v školstve počas roka 2020. Žiadna reforma, a bolo ich neúrekom, nezaskočila verejnosť natoľko, ako rozšírenie ochorenia COVID-19 na všetky vrstvy obyvateľstva vo všetkých krajinách.

Dňa 13. marca 2020 boli zatvorené všetky školy na Slovensku, od materských po vysoké s platnosťou od pondelka 16. marca 2020. Školy po niekoľkých dňoch prešli na elektronickú formu vzdelávania. Niektorí učitelia museli naučiť seba aj deti využívať internet na nové možnosti vo vyučovaní jednotlivých predmetov. Príprava na každý deň sa predĺžila, bola náročnejšia a prácnejšia ako príprava na bežné vyučovanie v škole. Nanovo sa musel

premyslieť a zostaviť rozvrh hodín, niektoré predmety sa nedali vyučovať vôbec. Precízne si museli vybrať z množstva učiva tie učebné témy, ktoré sa dajú zvládnuť aj na diaľku, cez počítač, tablet alebo telefón. Všetci učitelia aj deti pracovali z domu, niektoré školy mali aj pracovné porady touto formou. Zadávali deťom úlohy, ktoré museli do stanoveného termínu vypracovať a poslať učiteľovi. Žiaci boli hodnotení ako v škole – známkami aj slovne.

Dištančná forma vzdelávania je náročná pre učiteľov, ale aj pre žiakov. Deti si postupne zvykli, pokiaľ boli pod dozorom rodičov, že vždy v určenú hodinu sadali k počítaču a začínalo sa školské vyučovanie. Rodičia videli, ako deti pracujú, aké úlohy dostávajú a ako pracujú s nimi učitelia. Nie všetci žiaci mali prístup k internetu, takže efekt vyučovania bol u detí rôzny. Všetky školy sa museli rozhodnúť podľa okolností a možností detí a ich rodičov. Preto nie všetky školy prešli na dištančnú formu vyučovania, niektoré zadávali úlohy a žiaci a študenti museli pracovať sami, bez vedenia pedagóga. Takáto forma trvala v ročníkoch 1. – 5. do konca mája, od 1. júna mohli rodičia poslať deti do školy a nastúpiť do práce. Nástup do školy bol dobrovoľný, boli aj deti, ktoré ostali doma a rodičia naďalej čerpali OČR.

Pre tento školský rok boli vydané aj nové vysvedčenia so známkami aj slovným hodnotením. Na konci júna boli žiaci 6. – 9. ročníka a stredných škôl vyzvaní, aby v poslednom týždni nastúpili do školy (dobrovoľne) a priniesli učebnice na výmenu. Vysvedčenia boli vydané ako každý rok 30. júna, s tým, že mnohým žiakom klasifikáciu prilepšili na základe zmenených podmienok. Väčšine detí chýbal v 2. polroku 2019/20 priamy kontakt s učiteľmi a spolužiakmi.

Dňa 2. septembra 2020 začal v základnej aj materskej škole nový školský rok 2020/21 za odlišných podmienok ako po iné roky. Ministerstvo školstva SR vypracovalo pre školy manuál s pokynmi týkajúcimi sa nástupu detí do všetkých stupňov škôl. Zohľadňoval momentálny stav v epidemiologickej situácii, teda nariaďoval zásady hygieny v triedach, školskej jedálni, postup pri prijímaní a odovzdávaní detí rodičom, nosenie ochranných rúšok na tvári cez hodiny a prestávky a ďalšie zásadné pokyny na najbližšie dva týždne, kým sa nové pravidlá nevžijú. Školy sa vopred predzásobili hygienickými prostriedkami, deti prijali obmedzenia bez protestov, ale našli sa rodičia, ktorým sa zavedené opatrenia nepáčili a mali k nim svoje výhrady.

V našej obci je škola plnoorganizovaná, so všetkými ročníkmi, ale v triedach je málo žiakov, a tak neboli problémy so zaeľovaním detí do menších skupín a nástupu na vyučovanie (meranie teploty, dezinfekcia rúk), do jedálne, na prestávky.

Na všetky tieto zmeny si deti, rodičia a pracovníci školy zvykli veľmi rýchlo a dobre, ale udalosti v školstve sú úzko späté s celoštátnymi, a tak sa aj v škole odrážal pohyb na domácej scéne podľa pandemickej situácie a nariadení hygienikov.

I keď práca školy, pracovníkov aj žiakov bola v tomto roku neobvyklá, predsa sa v obdobiach, kedy zákazy a príkazy hygienikov troška zľavili, stačilo zorganizovať niekoľko akcií, ktoré zväčša patrili k školskému roku 2019/2020. V jarnom období, keď ešte prácu školy neobmedzoval COVID-19, škola zorganizovala pre záujemcov z radov žiakov 5. – 9. ročníka lyžiarsky výcvik v lyžiarskom stredisku Roháče - Spálená v Zuberici.

S obmedzeniami sa stretli organizátori žiackych súťaží od základných až po celoštátne kolá. Väčšina ich vrcholí práve v II. polroku, kedy už boli obmedzené aktivity a platil zákaz vychádzania, deti prešli na dištančnú výučbu, čo znemožňovalo sústreďenie viacerých detí do kolektívu. Deti sa preto zapojili len do aktivít, kde sa posielali práce na papieri – do

výtvarných súťaží k rôznym udalostiam či významným dňom. Sústredili sa skôr na zaujímavé témy, smerujúce k posilneniu čitateľských schopností, na propagáciu detských kníh, ich pochopenie, dramatizáciu textu, starší žiaci sa zamýšľali nad odpoveďami v kvíze o prečítaných knihách od rôznych autorov.

Logopedys

V obci už viac rokov pôsobí Súkromné centrum špeciálno – pedagogického poradenstva, ktoré poznáme pod názvom Logopedys. Sídli v budove zdravotného strediska a má širokú pôsobnosť presahujúcu kataster našej obce. Pomáha školám pri diagnostikovaní problémov, pomáha rodičom pracovať doma s deťmi so špeciálnymi vývinovými poruchami a hlavne deťom pri odstraňovaní rečových ťažkostí, aby sa mohli lepšie adaptovať na školu, učenie a hlavne komunikáciu v skupine iných detí. Riaditeľkou centra je Mgr. Michaela Mojžišová a spoločný kolektív pracovníkov tvorí osem pracovníčok s rôznou odbornosťou a zameraním.

8 KULTÚRA

Novoročný koncert 2020

Do obdobia vypuknutia choroby COVID-19 sa začali rozbiehať kultúrne akcie ako v každom roku. Nový rok 2020 sme začali už tradičným novoročným koncertom, ktorý sa konal dňa 5. januára 2020 – v nedeľu odpoľudnia v kostole evanjelickej farnosti a.v. Všetkých návštevníkov – účinkujúcich aj divákov – privítal na úvod kaplán evanjelickej farnosti Mgr. Emil Hankovský. Novoročný príhovor so želaním osobných úspechov, šťastia a zdravia do všetkých rodín v obci predniesla starostka Ing. Jana Školíková, koncert uvádzala PaedDr. Ivana Plachá. Ako hosť sa koncertu zúčastnil aj kňaz rímsko-katolíckej farnosti Mgr. Marián Holbay, organizátormi tohto ročníka bola obec spoločne s evanjelickým farským úradom v Zemianskych Kostol'anoch.

V programe vystúpili:

1. Folklórny súbor Domovina predniesol pásmo novoročných vinšov a piesní.
2. V podaní speváckej skupiny ZPOZ odznali 3 vianočné piesne, na klávesoch sprevádzal Mgr. Libor Plevka.
3. Rodinné zoskupenie Miroslav Macho – husle, Ema Važanová – husle, Kristína Muho – klávesy, zahrlo vianočné melódie a sakrálnu pieseň.
4. Spevácka skupina žien Borinka z Jednoty dôchodcov Slovenska (JDS) v Zemianskych Kostol'anoch sprevádzaná hrou na klávesoch v podaní Barbory Hankovskej zaspievala 4 piesne.
5. Hudobný vstup organistu z rímsko-katolíckeho kostola Mgr. Petra Čertíka, ktorý zahral na organe 2 skladby a s manželkou Mgr. Andreou Čertíkovou zaspievali piesne so sakrálnym charakterom.
6. Mužská spevácka skupina Borinka pri JDS v Zemianskych Kostol'anoch so sprievodom Mariána Chrenku zaspieval 2 vianočné piesne.
7. Záver koncertu urobil domáci spevokol z evanjelickej farnosti s dirigentkou Barborou Hankovskou, ktorý zaspieval sakrálnu skladbu a s hovoreným slovom Mgr. Marty Gašparovej.

Na záver koncertu vystúpili zúčastnené zbory, zaspievali spoločnú pieseň určenú domácim zborom. Po ukončení novoročného koncertu pozvali hostitelia – evanjelický zbor na čele s kaplánom miestnej evanjelickej cirkvi a.v. Mgr. Hankovským všetkých účinkujúcich aj divákov na malé občerstvenie – varené víno a drobné pečivo. Zúčastnení sa rozchádzali v príjemnej nálade a s peknými zážitkami z kultúrneho odpoľudnia vo vianočne vyzdobenom kostole evanjelickej cirkvi a.v.

Plesy

Januárové obdobie je typické pre organizovanie fašiangových radovánok a plesov. Svoju príležitosť na vyšantenie sa dostali najmenší – deti, ktoré sa zabavili na karnevale s maskami dňa 31. januára 2020. Ako vždy, najkrajšie masky boli odmenené a hrdo sa predviedli pred svojimi mamičkami alebo priateľmi. Nezahanbili sa ani dospelí mladí ľudia, ktorí sa veselo zabávali na každoročnom Plese mladých, a pre všetkých bez rozdielu veku, ale zábavychtivých záujemcov, ktorí si chceli užiť tohtoročné fašiangové obdobie, bol určený XXIV. reprezentačný ples obce Zemianske Kostoľany. Konal sa 8. februára 2020 a prítomných zabávala hudobná skupina Kašubovci za moderovania Petra Kršiaka a pripravené boli aj ďalšie zaujímavé a zábavné atrakcie ako na všetkých doterajších ročníkoch trvania plesu.

Fašiangy

Všetky jarné akcie roka 2020 ukončili fašiangy. Je to obdobie veselé, plné spevu a tanca, ktoré v tomto roku pripadlo na víkend 22. februára. Súčasťou fašiangových zvykov je tradičná pochôdzka fašiangovníkov po obci – už v piatok od rána chodila krojovaná skupina mladých chlapcov a dievčat, navštevovali úrady, obchody, ale aj domácnosti. V sobotu 22. 2. pokračovali v návštevách a zatiaľ sa v dome kultúry už zväťali šikovné gazdinky, ktoré pripravovali zabíjačkové špeciality, ženy z JDS Zemianske Kostoľany napiekli šišky a fánky, o ktoré tiež býva veľký záujem. Večernú zábavu otvárali ako vždy fašiangovníci, FS Domovina a starostka obce Ing. Školíková. O polnoci pochovali basu a v stredu sa mohlo začať pôstne obdobie.

Stavanie mája

Hoci na konci apríla už boli sprísnené pravidlá v dôsledku pandémie, tradičné stavanie mája sa uskutočnilo v pôvodnom termíne, ale za iných podmienok – bez verejnosti. Vyzdobený máj pripravili a postavili zamestnanci obce.

Koncert v kaštieli

Po čiastočnom uvoľnení opatrení sa v kaštieli v strede obce konal pre verejnosť koncert v rámci cyklu koncertov vážnej hudby v historických priestoroch pod názvom Dua Vente. Pôvodne ohlásené miesto v parku kaštieľa sa však zmenilo na priestory v kaštieli – v galérii na poschodí. Koncert sa odohral dňa 26. júla 2020, v nedeľu odpoľudnia. Vystúpilo na ňom hudobné zoskupenie umelcov, ktorí zahrali v nástrojovom obsadení - akordeón, bassakordeón, gitara, bicie a klavír – hudobné skladby skladateľov rôznych žánrov.

Mladí umelci svojou hrou potešili hojný počet divákov a priniesli do nedeľného odpoľudnia príjemný umelecký zážitok. Koncert organizovala obec v súčinnosti s Regionálnym kultúrnym centrom (RKC) v Prievidzi.

Krížovkárске turnaje

V septembri sa v našom dome kultúry usporiadali v dvoch víkendových dňoch 19. 9. – 20. 9. 2020 (sobota odpoľudnia, nedeľa dopoludnia) krížovkárске súťaže s celoslovenskou pôsobnosťou. V sobotu sa 30 súťažiacich zúčastnilo 30. ročníka celoslovenského preboru v riešení krížoviek a hádaniek a v nedeľu dopoludnia sa uskutočnil 45. ročník preboru hornej Nitry v riešení krížoviek a hádaniek, ktorý zorganizoval krúžok Bôbari z Prievidze spolu s DK SNP Zemianske Kostolany.

Krížovkári z našej obce Stanislav Plachý a Ján Semaník okrem toho každý rok organizujú krížovkársky turnaj v Radobici, na ktorý už 40 rokov pripravujú súťažné krížovky a turnaj riadia organizačne.

Vianoce 2020

Asi niet človeka, ktorý by nemal rád Vianoce. Prípravy na tieto sviatočné dni trvajú dlhšie, preto už celý mesiac december žijeme v očakávaní príjemných, štedrých, aj spoločensky naplnených dní v závere každého roka.

V roku 2020 sa Vianoce od predchádzajúcich veľmi odlišovali ani nie tak hojnosťou vianočného stola, množstvom darčiekov nachystaných pod vianočným stromčekom či nevšednosťou chvíle. Mali sme všetko ako vždy predtým, ale kdesi v podvedomí sme cítili, že to nie je ono. Mnohé rodiny, ktoré sa stretávali pri sviatočnom stole, si museli tento zážitok odoprieť, svojich blízkych videli len prostredníctvom elektronických liniek a počuli ich cez telefónne zariadenia, všetci ľudia, aj tí, ktorí boli zdraví, sedeli doma v izolácii a vychádzali von len v obmedzenom čase, obchody už boli zatvorené a aj veriaci chodili na omše v obmedzenom počte.

Tradičné vianočné akcie – večierky spoločenského charakteru, posedenia pracovných partií a známych, rodinné stretnutia – to všetko epidemiológovia neodporúčali z dôvodu prevencie proti šíreniu nákazy, preto sa nekonali ani pekné a zaužívané akcie pripravované orgánmi obce pre našich obyvateľov. Obec síce pútala vianočnou výzdobou ako každý rok, ale namiesto Malých vianočných trhov na nádvorí kaštieľa s príchodom Mikuláša prišiel len sám Mikuláš, ale zato v netradičnom sprievode – po uliciach obce ho v podvečer 5. decembra 2020 vozilo vianočne vysvietené hasičské auto, ktoré upútalo pozornosť nielen detí, ale aj dospelých týmto originálnym nápadom. Deti navyše potešili sladkosti, ktoré im Mikuláš z auta rozdával. K atmosfére prispela hudba a vianočné piesne z miestneho rozhlasu, z ktorého sa občania priebežne dozvedali, na ktorú ulicu práve ide auto s Mikulášom, aby deti mohli vyjsť pred ich obydlia. Tak sa ani rodičia, ani organizátori tejto atrakcie nemuseli obávať šírenia nákazy, pretože občania dodržiavali nariadenia a väčšie zoskupenia nevytvárali.

Aby obyvatelia predsa len precítili vianočnú atmosféru, zorganizovali pracovníci obce náhradu za vianočné trhy, aby umožnili domácim predajcom a záujemcom sprostredkovanie kúpy a predaja výrobkov určených na vianočné sviatky – každá domácnosť dostala do poštových schránok oznamy, ktoré boli zverejnené aj v miestnom rozhlase a na obecnej stránke: Netradičné vianočné trhy – ponuka, na ktorej naši občania zverejňovali tovar na predaj – íkebany s vianočným motívom, medovníkové chalúčky, rôzne medovníčky, voňavé mydlá, ozdoby na stromček, vianočné vence na vchodové dvere, svietniky, oblátky, výrobky zo syra, z prútia, z priadze a množstvo ďalších drobných predmetov, ktoré si záujemcovia mohli do 15. decembra objednať a v nasledujúcich dňoch aj prevziať v dome kultúry.

Ďalšiu aktivitu pripravili k tohtoročným Vianociam pracovníčky domu kultúry, keď vyzvali našich spoluobčanov k prejavu spolupatričnosti k tým ľuďom, ktorí sú osamelí, alebo sú dlhšie izolovaní z dôvodu obmedzenia vychádzania na verejnosť. V našej obci sa osobitná pozornosť zamerala na seniorov umiestnených v miestnom domove dôchodcov. Výzva sa niesla v znamení otázky: Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok? Projekt bol nový, preto aj pre organizátorov výsledok neistý. Napokon sa ukázalo, že je dosť našich spoluobčanov, ktorí sú schopní a ochotní myslieť aj na iných a podeliť sa s tým, čo majú.

Základom bola obyčajná škatuľa od topánok, ktorú pracovníčky DK zabalili do pekného papiera a darcovia naplnili rôznymi darčekom. Naplnili ich podľa návodu: „niečím voňavým, niečím sladkým, niečím slaným, niečím teplým, niečím na čítanie, niečím na pamiatku.“ Vznikla tak zmes podarúňkov, z ktorých si každý mohol vybrať naozaj niečo obľúbené pre seba. Škatule boli napokon rozdane nielen do rúk 42 klientov v Domove dôchodcov v Zemianskych Kostolnoch, ale pretože z prinesených darčiek sa naplnilo až 80 škatúl, zvyšné odniesli osamelým starším seniorom v našej obci ako pozornosť od spoluobčanov.

Obec sa zapojila prostredníctvom svojich obyvateľov aj do ďalšieho projektu s názvom Vianočná pošta 2020, keď ich v spolupráci s Obecnou knižnicou v Zemianskych Kostolnoch vyzvala vyrobiť a napísať Vianočný pozdrav plný lásky a pokoja pre starších občanov, ktoré potom odosielali spolu so škatuľami s darčekom. Knižnica sa okrem toho obrátila na malých aj dospelých občanov s anketou, ktorá sa týka vianočných zvykov s názvom Rodina a zvyky, kde mohli odpovedať na jednoduché otázky týkajúce sa slávania Vianoc v našich domácnostiach a deti sa mohli zapojiť do ankety s názvom Vianoce v rozprávke o obľúbených vianočných rozprávkach a ich postavách. Obe ankety boli odmenené vecnou pozornosťou pre ich účastníkov.

Na príklade týchto aktivít možno vidieť, že aj v ťažkých časoch, keď je obmedzené stretávanie sa ľudí, je možné udržať pocit spolupatričnosti a pozornosti medzi ľuďmi, aby nikto nemal pocit, že aj cez Vianoce zostal sám. Na dosiahnutie tohto cieľa netreba ani tak veľa – obetavých organizátorov, zaujímavé výzvy, papier na oznamy občanom a poštovú schránku na dome alebo byte. Ochota a dobrá vôľa sa nájde a dobrý pocit z pochvaly pre organizátorov z úst tých, ktorí boli príjemcami ich nápadu.

Na záver sa ešte starostka obce prihovarila obyvateľom cez miestny rozhlas na Štedrý deň a zaželať im pokojné Vianoce 2020.

9 CIRKEVNÝ ŽIVOT

Život v cirkevných spoločenstvách a zboroch, hlavne v dvoch najväčších cirkvách v obci aj všade inde sa tiež prispôbil okolnostiam pandemického obdobia.

V čase od 16. marca 2020 sa v kostoloch nekonali žiadne zhromaždenia ani omše, veriaci sa mohli modliť doma, resp. pri rozhlasových alebo televíznych prijímačoch pri prenosoch pobožností, ktoré slúžili kňazi z rôznych farností bez prítomnosti veriacich. Náboženské obrady – krsty, svadby – sa väčšinou odložili na neskorší termín, pohreby sa konajú len v prítomnosti najbližšej rodiny, okolo 10 ľudí.

Veľkonočné obdobie v roku 2020 prebiehalo celkom netradične – návštevy kostolov a bohoslužby sa ešte stále nekonali, veriaci sledovali priebeh bohoslužieb a iných cirkevných pobožností od Veľkého piatku až po Veľkonočný pondelok prostredníctvom oznamovacích prostriedkov, ktoré ich v priamom prenose prenášali bez prítomnosti veriacich.

Málo ľudí, áut, žiadny ruch na uliciach, pomerne ticho – to bol netypický obraz Veľkonočného pondelka. Občania dodržiavali nariadenie vlády o zákaze pohybu počas veľkonočných dní, nenavštevovali a nezhluchovali sa v rodinách ani na verejných miestach.

Dňa 27. septembra 2020 pristúpilo 12 detí k 1. svätému prijímaniu, ktoré sa malo konať ešte v mesiaci júni, ale bolo pre pandémiu odložené.

V decembri nezabudli na koledovanie, avšak nemohli navštevovať domácnosti ako každý rok s Dobrou novinou, ale potrebný obnos peňazí pre deti v Afrike vyzbierali zbierkou po ukončení omše priamo v kostole.

10 ŠPORT

10.1 Futbal

Ani v oblasti športu sme tento rok nezaznamenali žiadnu intenzívnu činnosť. Futbalové súťaže sa na jar 2020 síce začali 1. kolom jarnej časti ročníka 2019/20, ktoré odohrali naši futbalisti 8. 3. na futbalovom ihrisku v Novákoch so súperom z Veľkých Uheriec (domáce ihrisko je pre rekonštrukciu šatní zatvorené), no rozhodnutím Slovenského futbalového zväzu (SFZ), ktorý reagoval na závery republikového krízového štábu prerušením všetkých futbalových súťaží od apríla 2020, sa celý súťažný ročník 2019/20 anuloval. Prvé športoviská boli znova otvorené až v mesiaci júni, ale súťaž nepokračovala, niektoré mužstvá hrali zápasy len v rámci priateľských súbojov.

V novom ročníku 2020/21 sa v V. lige SEVER, kde hrá aj naše mužstvo, začínalo 1. kolom 8. – 9. 8. 2020. Každé stretnutie na ihrisku malo svoje pravidlá, ktoré boli pre niekoho obmedzujúce, ale všetci chápali, že pre ochranu zdravia boli potrebné. Usporiadatelia striktne dbali, aby sa dodržiavali hygienické zásady a vyžadovali používanie ochranných rúšok na tvár aj v exteriéri. Situácia v postupe choroby COVID-19 sa však neustále zhoršovala, prišli ďalšie obmedzenia v počte divákov zúčastnených na zápase, potom obmedzili počet osôb na ihrisku aj v hľadisku, čo bolo veľmi nepríjemné pre kluby a najmä pre divákov, až prišiel zo strany SFZ definitívny verdikt – od 15. 10. 2020 reagoval na súčasnú situáciu ukončením (prerušením) súťaží, okrem tých, ktoré sú riadené SFZ – FORTUNA a II. liga. Prerušenie sa teda týkalo súťaží riadených oblastnými orgánmi, nehrali sa majstrovské zápasy, ale futbalisti mohli trénovať za určitých epidemiologických podmienok (obmedzený počet hráčov, používanie rúšok, dodržanie vzájomnej vzdialenosti, dezinfekcia).

Ešte pred začiatkom futbalovej sezóny naši hráči odohrali zápas Národného pohára Slovnafť Cup s Dolnými Vestenicami, ale po prehratom stretnutí boli vyradení. V príprave na súťaže pokračovali aj žiaci a prípravka.

Aj keď súťaž v jesennej časti bola neúplná, regionálna tlač MY Hornonitrianske noviny uverejnila rebríček hodnotiaci výkony futbalistov V. ligy SEVER počas futbalovej jesene 2020/21. Našich futbalistov, ich priaznivcov aj rodinných príslušníkov určite potešilo,

že v jedenástke jesene, ktorú zostavili z najproduktívnejších hráčov tejto skupiny, figuruje aj náš hráč Andrej Zaťko, čím bola ocenená jeho snaha, futbalové umenie a prínos pre náš futbalový oddiel Slovan Zemianske Kostolany.

10.2 Tenis

Väčšina našich občanov sleduje predovšetkým dianie na futbale. V našej obci sa čoraz viac záujemcov o šport začína venovať individuálnemu športu – tenisu. Hoci tenisové kurty už tu stoja vybudované pár desiatok rokov, v niektorých rokoch dokonca úplne nepovšimnuté, našlo sa zopár záujemcov, ktorí ich postupne prebudovali za finančného príspevku obce na skutočne dôstojné športovisko, na ktorom sa okrem tréningov naháňajú aj mladí športovci. Tenisoví nadšenci z našej obce zorganizovali v dňoch 7. – 22. augusta 2020 rozsiahlejší turnaj, na ktorý sa mohli prihlásiť záujemcovia z obce aj okolia a posúdiť svoje možnosti. Víťazom turnaja sa stal Martin Adámik, na 2. mieste sa umiestnil Igor Oršula, 3. miesto obsadila Romana Halačová. Pri tejto príležitosti odovzdala starostka obce Ing. J. Školíková do užívania nanovo zrekonštruované priestory v dome kultúry, ktoré budú slúžiť pre potreby tenistov.

11 MIMORIADNE UDALOSTI

Dalo by sa povedať, že celý rok 2020 bol jednou veľkou mimoriadnou udalosťou. My sme zaevidovali aj ďalšie nečakané, väčšinou neprijemné, až tragické udalosti.

11.1 Požiare

Dňa 9. júla 2020 odpoľudnia okolo 16. hodiny vznikol požiar v obytnom dome na Ulici pod horou, v podkrovnom byte. Bytovka, ktorú pred niekoľkými rokmi rekonštruovali, prišla o časť strechy, pod ktorou vznikol požiar. Prehorel aj strop v byte pod miestom požiaru a ďalšie byty boli zadymené a zatečené od použitej vody. Majitelia všetkých siedmich bytov v bytovke ich museli dočasne opustiť, pretože neboli obývatel'né. Väčšie starosti ich čakali v najbližších dňoch a týždňoch – strhnutie obhorených trávov, vyčistenie povaly, vybudovanie nového krovu vo vyhorenej časti a polozenie novej krytiny, vymaľovanie bytov a ďalšie drobnejšie práce. A, samozrejme, na všetko zohnať peniaze.

Zaoberalo sa nimi aj zasadnutie OZ dňa 20. júla 2020, kde sa rozoberala možnosť vyhlásiť verejnú zbierku, pretože majitelia postihnutých bytov sú zväčša dôchodcovia. Napokon OZ súhlasilo s tým, aby obec zriadila účet, na ktorý môžu občania posilať peniaze pre obyvateľov bytovky. Zbierka dostala názov Návrat domov. Účet bol otvorený od 1. 8. 2020 do 31. 10. 2020 a občania poslali 1525 eur. Pri požari boli zranené dve osoby z postihnutého bytu, ktoré ošetrili v nemocnici. Požiar likvidovali hasičské zbory z Trenčína, Prievidze a dobrovoľné hasičské zbory zo Zemianskych Kostolian, Bystričian a Kamenca pod Vtáčnikom.

Dňa 8. augusta 2020 (v sobotu) v nočných hodinách sa obyvatelia Ulice kpt. Weinholda zobudili na nezvyčajný ruch na ulici. Tesne po 2. hodine sa pred domovom

dôchodcov patriacim pod Stredisko sociálnych služieb, n.o., Kaniaňka začali zbíhať sanitky, hasiči, policajti a rodinní príslušníci klientov domova. Prítomných prekvapil požiar, ktorý vznikol v jednej z izieb na prízemí. Po rozbití okna a vniknutí do izby konštatovali, že dve obyvateľky tejto izby požiar neprežili. Ostatných obyvateľov domova evakovali, po uhasení požiaru najskôr do neďalekého domu kultúry, neskôr do vojenského objektu – zámočku na Ulici pod horou, kde im so súhlasom Ministerstva obrany SR poskytujú náhradné ubytovanie. 11 obyvateľov domova dôchodcov previezli s rôznymi ťažkosťami zdravotného charakteru do nemocnice v Bojniciach, časť si vzali príbuzní domov a zvyšných 20 ubytovala obec v spomínanom vojenskom objekte. Príčiny požiaru zisťovali experti z Hasičského a záchranného zboru z Bratislavy. Pri organizačných záležitostiach sa okrem starostky obce Ing. Školíkovej podieľali aj niektorí poslanci OZ a hasiči z obce.

Táto nečakaná a v podstate tragická udalosť prebudila v občanoch mimoriadny pocit spolupatričnosti a vyvolala aj ochotu pomôcť pri odstraňovaní následkov požiaru. Každý svojím spôsobom a v rámci svojich možností reagoval na výzvu pridať sa k tým dobrovoľníkom, ktorí vykonávali úpravu zadymených priestorov, čistili ich a hlavne prali šatstvo a posteľnú bielizeň. Ďalší prinášali na výzvu obce hmotné potreby – čistiace prostriedky, alebo pomohli prevádzke zariadenia poskytnutím ďalších drobnejších vecí – posteľnej bielizne, uterákov, utierok, prikrývk. Osvedčili tak svoju ochotu pomôcť v núdzi aj úplne neznámym ľuďom, ktorí potrebujú okamžitú pomoc.

11.2 Havárie

Dňa 14. augusta, v piatok odpolednia okolo 13:30 h, došlo na križovatke hlavnej a vedľajšej cesty pred zdravotným strediskom k dopravnej nehode. Vodička vyšla s autom na chodník pre chodcov a narazila do dvoch áut stojacich na vedľajšej ceste, ktorých vodiči čakali na výjazd z bočnej na hlavnú cestu. Pri náraze vznikla na všetkých troch autách značná materiálna škoda, k zraneniam osôb nedošlo. Cesta bola prejazdná s obmedzeniami, dopravu riadili policajti. Občas sa tvorili kolóny, pretože úsekom prechádzali vodiči vracajúci sa z práce. Cestu od vytečených pohonných hmôt čistili aj domáci hasiči.

Dňa 7. 9. 2020 došlo k stretu autobusu a chodkyne v blízkosti priechodu pre chodcov v hornej časti Ulice 4. apríla. Prechádzajúci autobus na hlavnej ceste odhodil ženu, ktorá doň narazila, až na trávnatú časť mimo cesty aj chodníka. K vážnejším zraneniam chodkyne nedošlo.

12 POČASIE

V roku 2020 sa počasie nevymykalo z ostatných rokov, neprišli žiadne nečakané udalosti, teploty a ich striedanie sa zhodovalo s našim teplotným pásmom.

Január je typický zimný mesiac, ale v posledných rokoch sa zmenilo správanie počasia. V tomto roku nočné teploty v januári poklesli v noci do -8°C, denné sa udržiavali v rozmedzí 0 až -2°C. Dni sú väčšinou zamračené, ale bez zrážok. Ráno bývajú hmly, dni sa ukazujú občas ako pekné, príjemné a slnečné, s teplotou málo nad 0°C.

Vo februári sme si uvedomili, že sme ešte nezažili pravú zimu. Teploty v noci klesali len blízko k nule alebo aj pod nulu. Cez deň prevládalo zamračené počasie bez slnka, s občasným dažďom. Niekoľkokrát zasnežilo, ale bez trvalého a stáleho chladného či mrazivého počasia sa súvislá a trvalá snehová pokrývka nevytvorila. Denné teploty vyšli v niektorých dňoch až nad 10°C, väčšinou však okolo 6°C.

Marcové dni sa striedali pekné a slnečné s daždivými, nočné teploty sa držali okolo nuly, denné vystupovali na 6 – 8°C. V strede mesiaca sa veľmi oteplilo, no na konci mesiaca prišlo zasa ochladenie – v noci klesali teploty na -4°C, počas troch dní sa aj denné teploty dostali len málo nad nulu. Pocit chladu zvyšoval veľmi studený severák, vo vyšších nadmorských výškach napadol sneh. Ešte na konci mesiaca marca nás potešili pekné, slnečné dni s teplotou nad 15°C, takže nadočkaví záhradkári vyšli na svoje políčka zasadiť a zasiať prvé zeleninové hriadky, ale pocit pravého tepla kazil studený severák a neskôr aj dosť intenzívne nočné mrazy, teplomer zrazu klesal k -5 až -8°C.

Apríl nezostal nič dlhý svojej povesti a pranostikám – nevyrovnané počasie, väčšinou boli pekné, slnečné dni, občas však fúkal studený vietor, noci sú chladné. Na Veľkú noc (v pondelok) sme zažili prvú tohtoročnú búrku, ale dážď bol slabý. Potom prišlo ochladenie a na druhý deň husté snehové vločky pokryli na chvíľu zem, strechy, ale aj krásne rozkvitnuté stromy – slivky, hrušky, broskyne – na veľké zhrozenie ovocinárov.

V máji sme si už užili pekné, slnečné dni, ale s chladným vetrom a nízkymi nočnými teplotami, dokonca záhradkári a poľnohospodári museli rastliny náchylné na omrznutie zakrývať v čase kvitnutia. Hoci prišli aj daždivé dni, priniesli zväčša len lokálne prehánky, čo dlhodobý vlhový deficit nevyrovnalo.

Doterajší ráz počasia – teda striedanie slnečných dní so zamračenými – pokračoval aj v júni. Niekoľkokrát prišla aj búrka, ale neboli veľmi intenzívne, dážď bol krátky, len niekoľkominútový, čo nahradilo len lepšie polievanie, no pôda nebola zavlažená do hĺbky. Okolo Medarda (8. júna) začalo pršať a pršalo s prestávkami skoro každý deň. Vlhá je potrebná, ale aj slnko, a to nám teraz práve chýba. Občas sa vyskytne pekný deň či polovica dňa. Dá sa povedať, že v našich končinách ešte nenastal deň na kúpalisko, či letné posedenie v prírode, na tráve.

Prázdninové dni v júli a auguste sme si užili s prijateľnými teplotami, niekoľkými tropickými dňami – ideálne leto pre dovolenkárov. Momentálne sa kvôli COVIDU-19 chodí na ne menej, a tak sa dovolenkári rozhodli navštevovať pamiatky a prírodné krásy na Slovensku, k čomu im prišlo aj počasie. Príroda bola zelená, pretože aj zrážok sme mali dostatočné množstvo.

Od konca augusta sa teploty udržiavajú na úrovni 26 – 28 °C, takže sme plynule prechádzali do jesenného obdobia. Prší málo, prejavuje sa nedostatok vlhky. Užívame si ešte pekné a teplé dni aj na konci mesiaca.

V polovici mesiaca októbra sa už ochladilo, prišiel prudký vietor a od nedele 11. 10. do stredy, teda 4 dni, nepretržite pršalo. Na celom území sa zdvihli hladiny riek, u nás to vyvrcholilo zatopenými pivnicami, zaliatymi poliami, dvormi, záhradami. Vodu odčerpávali miestni hasiči.

November priniesol pochmúrne, zamračené dni so zrážkami a často aj rannými hmlami. Na konci mesiaca sa ochladilo a teploty v noci klesali k mínusovým hodnotám od nuly do -6°C, no cez deň sme mali slnečné počasie.

December bol chladný, bez zrážok, striedajú sa dni oblačné so slnečnými. Na Vianoce sa už stáva tradíciou, že prší, je nevlúdne počasie, všetci sedia doma.

Rok 2020 vyhlásili meteorológovia za najteplejší v ostatných rokoch.

13 ZÁVER

Skoro celým obdobím roka 2020 sa tiahnu udalosti, ktorých pôvod alebo dôsledky sa úzko viažu na pandémiu nového ochorenia ľudí s názvom COVID-19. Nikto ešte nerobil bilanciu chorých, ani desivú bilanciu obetí. Situácia bola rovnaká všade, chorobu ľudia prekonávali rôzne – jedni ľahko, bez viditeľných a citelných príznakov, iní pociťujú následky dodnes, mnoho je tých, ktorí zaplnili miesta na cintoríne. Choroba nás úplne premohla, nemohli sme myslieť na nič iné, neprišla žiadna udalosť, ktorá by mala väčší význam a vzbudila väčší záujem, ako každodenné štatistiky o počtoch chorých v nemocniciach, koľko sa vyliečilo, koľkí podľahli. A neboli to čísla veselé, ani optimistické. Konečné stavy ochorenia budeme poznať až po úplnom ukončení pandémie, čo dnes nikto nevie prognózovať.

Choroba zastihla celý svet plný nepripravených, nepoučených ľudí, tápajúcich pri hľadaní lieku proti vírusu, resp. účinnej očkovacej látky, aby sa tak rýchlo nešíril. Zatiaľ vieme jedno – v tomto roku sme nad koronou nezvíťazili, prešľapujeme v jej tieni a nebezpečenstve aj do ďalšieho roka.

Dnes ešte prežívame zlé časy, ale stále viac dúfame, že príde doba, keď sa budeme tešiť zo slnečného dňa, z pekného kvietku, z drobností, ktoré robia náš život krajším, jasnejším, bez tieňa nebezpečných chorôb nad nami. Po roku 2020 v nás ostalo iba málo optimizmu, ale v každom prípade nás bude zaujímať najbližšia a možno lepšia budúcnosť.

Lebo si ju zaslúžime.

V Zemianskych Kostolnoch dňa 30. júna 2021.

Zapísala: Mgr. Mariana Plachá